

Salangen kommune
Sprenger grenser

Barns
trivsel-
voksnes
ansvar

Plan for inkluderende barnehage- og skolemiljø

2018-2020

Innhold

1. Utviklingsområder og innhold	3
2. Kommunens organisering og forankring av arbeidet.....	3
3. Mål for satsingen.....	5
4. Evaluering.....	7
5. Gjennomføring av kompetanseutviklingen.....	7
6. Andre tiltak på lokalt nivå.....	8
7. Finansiering	8
8. utfordringer og muligheter.....	8

1. Utviklingsområder og innhold

Salangen kommune deltar, sammen med 4 andre kommuner i regionen, fra januar 2019 i Utdanningsdirektoratets nasjonale kompetanseutvikling *Inkluderende barnehage - og skolemiljø*. Satsingen skal styrke barnehagens, skolens/SFO og eiers kompetanse til å opprettholde og skape inkluderende barnehage -og skolemiljø, og forebygge, avdekke og håndtere mobbing og andre krenkelsler. Satsningen bygger på barnehage - og skolebaserte kompetanseutvikling og lærende nettverk. Nasjonale føringer:

Overordna sektormål for barnehagene i Norge:

- Barnehager med høy kvalitet som fremmer trivsel, lek og læring
- Et tilgjengelig barnehagetilbud for alle barn
- Forutsigbare rammevilkår som medvirker til mangfold og likeverd i barnehagesektoren (Prp. 1 S (2015-2016) Kunnskapsdepartementet)

Overordna sektormål for grunnsopplæringen i Norge:

- Elevene skal ha et godt, inkluderende læringsmiljø
- Elevene skal mestre de grunnleggende ferdigheter og ha god faglig kompetanse
- Flere elever og læringer skal gjennomføre videregående opplæring. (Meld.St.21 2016-2017: «Lærelyst–tidlig innsats og kvalitet i skolen»)

Gjennom å jobbe med IBS vil vi jobbe med å implementere ny læreplan, overordnet del og rammeplan. Områdene i denne satsing er klasseledelse/læringsledelse, relasjon, psykisk helse, sosial kompetanse og hjem- skole/barnehage samarbeid.

På bakgrunn av det analysearbeidet som vi har gjort tenker vi at inkludering enda tydeligere skal ligge som grunnlag i alt arbeid i barnehage og skole. Alle barn og unge i Salangen, uavhengig av behov og forutsetninger, skal delta og lære i et inkluderende fellesskap sammen med jevnaldrende både i barnehagen og på skolen. Det innebærer blant annet at opplæringen skal tilpasses evnene og forutsetningene til det enkelte barn og ungdom.

2. Kommunens organisering og forankring av arbeidet

Kommunen er med i et regionsamarbeid med fire andre kommuner, alle 5 kommunene er med i satsningen *Inkluderende barnehage- og skole miljø*. Salangen kommune sitt IBS arbeidet er dermed forankret i et regionalt nettverk.

De ansatte i regionen støtter kommunens styringsgruppe i det skolebaserte arbeidet i barnehage og skole. Tilsatte ressurspersoner i IBS og realfag er midlertidige ressurser tilsatt i satsningene. Det er viktig å arbeide slik at vi sikrer bærekraftig forankring og bærekraftige prosesser som videreføres etter at satsningene er over. Det er derfor viktig at regionens ansatte er involvert og delaktig i arbeidet dvs. i både utforming av planer og strategier samt også og videre implementering av valgte innsatsområder. Regionens ansatte har ansvaret for å planlegge og gjennomføre ledernetverket for styrere, rektorer, ressurspersoner og eiere. De skal også følge opp mellomarbeidet dvs. minne om og oversette inn i allerede eksisterende praksis i barnehage, skole og på kommunenivå. Regionens ansatte deltar i de lærende delene av kommunens styrer- og rektormøter. Dette vil bidra til at mellomarbeidet fra ledernetverket og fra andre nettverk følges opp og blir operasjonalisert inn i barnehagene og skolens praksis. Utviklingsveileder er hovedansvarlig for å drive ulike felles nettverkverk for barnehage og skole: nettverk for ressurspersoner IBS, nettverk for ressurspersoner realfag, nettverk for utviklingsgruppene, nettverk for eiere og leder, nettverk for begynneropplæring i skolen. Koordinator barnehage er hovedansvarlig for å drive nettverk for barnehage; nettverk utviklingsgruppene, nettverk pedagogiske ledere (etableres i den desentraliserte kompetanseutviklingen) Ansatte i regionen er også ansvarlig for søknadsprosesser og oppfølging mot Udir i forhold til søknad og rapportering.

Det øverste ansvaret for prosjektet i kommunen ligger hos den kommunale arbeidsgruppa som ledes av kommunens ressursperson for IBS. Høsten 2018 har vi tatt oss god tid til å jobbe med å finne eget ståsted. Vi har lagt stor vekt på å involvere alle ansatte i forankringsarbeidet og har gjennomført prosesser både på skolen, SFO og i barnehagen.

Skolen har arbeidet med datagrunnlag som ståstedanalysen, elevundersøkelsen, nasjonale prøver, Ungdata og andre kartlegginger. Det har også vært viktig å høre elevenes stemme, blant annet gjennom elevsamtaler. Ståstedanalysen for skolen viser at de ansatte har god relasjon til hver enkelt elev, viser interesse for hver enkelt elev og bryr seg om alle elevene. Men den viser også at ikke alle elevene på skolen er en del av ett sosialt fellesskap. Skolen arbeider heller ikke bevisst med hvordan foreldrene kan bidra positivt til elevenes læring og utvikling. De ansatte sier at vi mangler gode arenaer for felles refleksjon og læring. Ståstedanalysen samsvarer med resultatene på elevundersøkelsen og viser at elevene oppfatter at lærerne er gode på relasjon, tar godt vare på elevene og bryr seg mye om dem. Dette er et godt utgangspunkt for videre arbeid. En del av elevene opplever undervisvurderingen og egenvurderingen som lite hensiktsmessig i forhold til å bli bedre i fagene, og de får sjelden være med å foreslå hvordan de skal arbeide med fagene. Flere av elevene opplever ikke god arbeidsro i timene.

Ståstedanalysen, «vennskap og fellesskap», viser at de ansatte i barnehagen er god på å tilrettelegge for lek og gode læringsmiljø og bidra til at barna får en god barndom preget av trivsel, vennskap og lek. På forbedringsindikatorene ønsker de fleste ansatte at barnehagen skal få en bedre praksis på å forebygge og håndtere diskriminering, utestenging, krenking og mobbing.

Avdelingene har gjennomført avdelingsvis kartlegging av voksnes relasjon og holdning til enkeltbarn med etter Kari Papes metode med fargekoder. Kartleggingen viser at alle avdelinger har ansatte med ulike relasjoner til barna på avdelingene. Resultat og konsekvens av disse drofftes avdelingsvis sammen med ressursperson IBS.

Barnehagen gjennomfører barnesamtaler med de eldste barna for å høre deres stemme og kunne medvirke i sin egen hverdag. De fleste barna trives i barnehagen, men noen uttrykker at de ikke liker:

- At andre sier ekle ting
- At andre barn hermer etter dem
- At andre barn sier de ikke får være med å leke
- At andre kommer inn på do når de sitter der
- At andre barn slår
- At alle kommer mot dem når de kommer i barnehagen
- Alle sier at det viktigste er å ha en venn

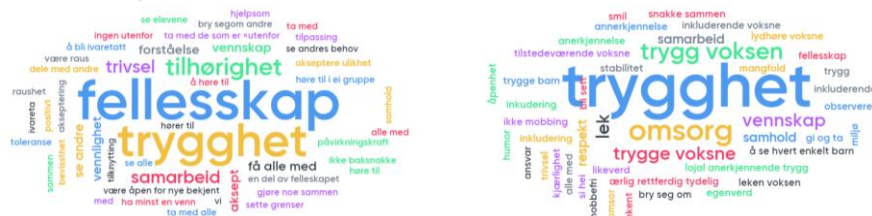
De barna som blir nevnt, at de plager, slår, stenger ute, er også noe de ansatte har observert og som de jobber med i samarbeid med foreldrene. Noen av barna sier også at de vil ha mer fred og ro og hvile seg i barnehagen.

Prosesser i personalgruppa i barnehagen:

- Forankringsfase
- Analysere NÅ situasjon og ståsted
- Alle ansatte skal delta i en utviklingsprosess for å videreutvikle og forbedre praksis
- Praksis er kunnskap, holdninger og ferdigheter
- Hva er krenking og mobbing?
- Hvordan forebygge og håndtere?
- Hva gjør vi når voksne krenker, barn krenker?
- Trygge voksne som SER og som barna sier ifra til
- Teori voksen – barn relasjon

Rolle	Navn	Oppgave
Prosjekteier kommunalsjef	Johnny Sagerup	Overordnet ansvar for prosjektet
Ressursperson IBS	Trine Amundsen	Ansvar for gjennomføring. Følge opp barnehage og skole. Lede arbeidsgruppa.
Kommunal arbeidsgruppe		
Ressursperson IBS:	Trine Amundsen,	Lede utviklingsarbeidet i kommunen og ansvarlig for IBS satsningen. Ansvarlig for at ansatte får de rammer og støtte de trenger for å drive frem utviklingsarbeidet.
Styrer barnehage:	Liz Heggelund	
Rektor:	Lars Georg Nordhus	
Ressursperson realfag skole:	Ketil Sørensen	
Ressursperson realfag barnehage:	Annie Teigland	
Kontaktperson IBS skole	Eva G Hoff	
Styrerassistente:	Veronica Johansen	
PPT:	Harriet Eriksen	
Utviklingsgruppe skole:		
Rektor	Lars Georg Nordhus	Drive utviklingsarbeidet på skolen.
Inspektør	Hilde Nyland	
Ressursperson realfag:	Ketil Sørensen	
Utviklingsgruppa, IBS:	Eva G Hoff	
Ressursperson realfag:	Trine Amundsen	
PPT	Harriet Eriksen	
Utviklingsgruppe barnehage		
Styrer	Liz Heggelund	Drive utviklingsarbeidet i barnehagen.
Ressursperson realfag	Annie Teigland	
Styrerassistent	Veronica Johansen	
	Gunn Fischer	
PPT	Veronica Nordseth Daleng	
Region Indre Midt Troms		
Utviklingsveileder barnehage og skole samt regionkontakt skole:	Tove Fedje	Følge opp, støtte og veilede styrere, rektor, ressurspersoner og eier. Planlegge og gjennomføre ledernetverk
Koordinator og regionkontakt barnehage:	Hilde Eriksen	
Samarbeidspartnere UIT-	Kirsten Foshaug Vennebo	Kompetanseheving av ledere, styrere og ressurspersoner IBS
UIT v/ Regionalt Kunnskapssenter for Barn og Unge (RKBU)		Kompetanse, bedre tverrfaglige samarbeid

3. Mål for satsingen

Ordskyer som viser hva personalet på skolen og i barnehagen legger i et inkluderende skolemiljø?

Felles mål:

Alle barn og unge i Salangen skal møte omsorgsfulle voksne og få oppleve at de er betydningsfulle i et trygt og inkluderende felleskap uten krenking og mobbing.

For å lykkes med dette skal de ansatte i barnehagen og skolen øke sin handlingskompetanse gjennom å:

SE, HANDLE, GJØRE OG sette i SYSTEM

Figuren viser hvordan vi tenker et helhetlig og systematisk arbeid for å øke kompetansen slik at vi får ned mobbetallene og fremmer nulltoleranse i forhold til utestenging, krenkelser og mobbing. I følge Pål Roland må alle ansatte i barnehagen og skolen bli bedre på alle nivå i trekanten.

Mål for barnehage og skole	Strategier for å nå våre mål	Evaluering
De ansatte må få bedre praksis/kompetanse på å forebygge og forhindre diskriminering, utestenging, krenking og mobbing.	Øke kompetansen. Jobbe systematisk. Tørre å se. Øke bevisstheten rundt krenking og mobbing.	Ny ståtedsanalyse i prosjektperiode.
De ansatte må få bedre kompetanse/praksis på å håndtere diskriminering, utestenging, krenking og mobbing.	Øve på å bli bedre. Veilede hverandre.	
De ansatte skal ha gode relasjoner med alle barna.	Alle avdelingene i barnehagen skal gjennomføre og evaluere karleggingen, voksnes holdninger til enkeltbarn. (Kari Pape) Alle klassene på skolen skal ta i bruk kartleggingsverktøyet klassetrivsel.	Avdelingene og klassene har gjennomført kartleggingen, evaluert og jobbet videre med resultatet.
Alle ansatte bevisstgjøres i sin voksenrolle og relasjonskompetanse.	Alle ansatte i barnehagen deltar på utviklingsprogram over seks dager med Heidi Reese om voksenrollen og meg som ansatt i relasjon med barn og voksne. På skolen skal vi bruke LP metoden og lærende møter for å nå dette målet.	Innen utgangen av 2020 skal alle ansatte ha gjennomført kompetansehevingen. Konkretisere og utarbeide rutiner og tips til hvordan jobbe med klasseledelse og relasjonskompetansen. Innen 2020.
Ha nulltoleranse for utestenging, krenkelser og mobbing.	Synliggjøre handlingsplanen for forebygging og håndtering av utestenging, krenking og mobbing.	I løpet av 2020 skal den reviderte handlingsplanen være gjennomgått i personalgruppa, signert og ligge på kommunens hjemmeside.
Alle barn og elevers stemmer skal bli hørt.	Elevrådet Barnesamtaler Elevsamtaler	Elevrådet må brukes mer aktivt. Gjennomføre barnesamtaler 2 ganger i året (4-5 år).

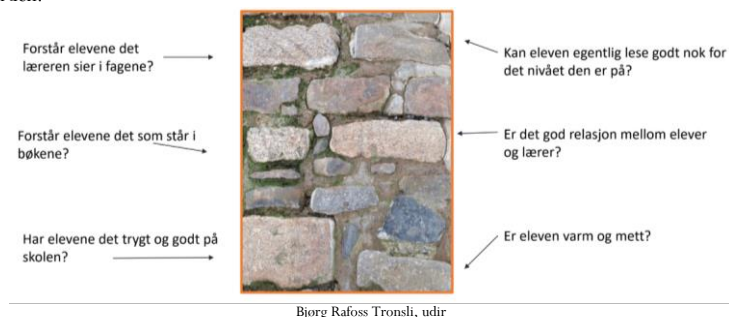
		Gjennomføre elevsamtaler 2 ganger i året.
Alle foreldrene skal involveres mer. Øke deltakelsen på foreldremøtene.	FAU Foreldresamtaler/utviklingssamtaler	Foreldresamtaler/utviklingssamtaler gjennomføres 2 ganger i året. Sende ut et skriv om hva de kan gjøre for å forebygge mobbing, og legge det på hjemmesiden. Føre statistikk over oppmøte på foreldremøtet.
Vi ønsker at foreldre og elever/barn skal ha god kunnskap om sine rettigheter knyttet til trivsel.	Informasjon i klassene, elev og foreldresamtaler, foreldremøter, temamøter samt på nettsider.	Legges inn i årshjulet. Legges på nettsidene.
Legge til rette for samhold og inkludering på elev og foreldrenivå.	Lekegrupper. Besøk en du aldri har besøkt ol	Foreldremøter FAU møter Foreldreundersøkelsen

4. Evaluering

Målet for og arbeidet med prosjektet skal evalueres underveis gjennom prosjektperioden og ved avslutningen av prosjektet. Evalueringen skal både gjøres for hele prosjektet og for barnehagen og skolen hver for seg. Se tabellen over.

5. Gjennomføring av kompetanseutviklingen

Salangen kommune har nettopp deltatt i en nasjonal satsning på språk. Det satses også på tidlig innsats både i skolen og i barnehagen. Sammen med satsningen IBS er vi også inne i nasjonal satsning på realfag. Dette er ikke isolerte satsinger men steiner i muren som skal bygges, alt henger sammen med alt. Vår oppgave er å gjøre barna klar for verden!

I følge både rammeplan og ny overordnet skal ledelsen legge til rette for å prioritere etter mål, gi rom for reflekterende møter hvor pedagoger i prosess lærer av hverandre, gjennom å prøve ut metoder og reflektere sammen over resultater. Gjennom utprøving av metoder i realfag skal barn og elever bruke språk for å undre seg, utforske og være nysgjerrige. Barn skal medvirke i større grad gjennom at metodene som voksne legger til rette for i barnehagen og skolen gir rom for undring, utforskning og spørsmål.

Ressurspersonene IBS er med i et regionalt nettverk og mellom de nasjonale samlingene er det ressurspersonene IBS sammen med rektor og styrer som skal stå for læringen på egen arbeidsplass. Kompetansheving av ledere er i regi av universitet i Tromsø og skal bidra til at ledere leder etter prioriterte mål i IBS planen. Styrer og rektor har fra tidligere etablert utviklingsgrupper ute på enhetene, disse er sentrale i de lærende nettverkene.

Nettverk på alle nivå gjennomfører lærende møter. Det sendes ut forberedelse før nettverkene i god tid, alle møter forberedt, de har aktiv deltagelse under møtet, det skal gi resultat og deltakerne skal ta hjem etterarbeid

og utprøving i egen praksis etter nettverkene. Mellomarbeidet på skole eller i barnehagen støttes enten av lærerspesialistene/utviklingsgruppa og ressurspersonene som er ansatt i regionen. Alle skal ha best mulig kompetanse for å forhindre mobbing og krenking. Det er når vi begynner å diskutere egen praksis at det skjer ei endring. Det er den voksnes ansvar å forebygge og stoppe negativ adferd. Vi må ha arenaer for å vurdere og reflektere over egen praksis. Vi må **tørre** å reflektere over egen praksis! Vi må **øve** for å bli bedre!

6. Andre tiltak på lokalt nivå

- **Trivselsprogrammet på Salangen skole:** Formålet er å gi økt trivsel, mer fysisk aktivitet, bygge vennskap, lære elevene inkludering og forebygge konflikter. Oppstart høsten 2017 på Salangen skole. To trivselsledere blir valgt fra hver klasse (5-10 trinn). Mellomtrinnet og ungdomstrinnet er på kurs med geografisk nære skoler for å lære ulike aktiviteter og lederegenskaper. Fra høsten 2018 har også 4.klasse hatt trivselsledere. De har hatt ansvar for elevene fra 1-4 klasse. Det betyr at hele skolen fra 1-10 klasse har tilbud i forhold til trivselsprogrammet.
- **Zippys venner** er for hele småskoletrinnet og skal lære elevene livsmestring gjennom å mestre dagliglivets utfordringer, å identifisere og snakke om følelser, og å støtte andre.
- **Livsgledebarnehage** er et prosjekt hvor barnehagen samarbeider med sykehjemmet. Barnehagen besøker sykehjemmet jevnlig, og skaper gode opplevelser gjennom felles aktiviteter.
- Salangen kommune har i flere år fått tilskudd fra Bufdir (barne- ungdoms og familiedirektoratet) for å gi barn og unge i Salangen et **gratis aktivitetstilbud i forbindelse med ferie og fritid**. De arrangerer et rikholdig utvalg av aktiviteter.
- Salangen kommune ønsker å jobbe mer tverrfaglig og har søkt om å komme med i ordningene. **«Systematisk identifikasjon og oppfølging av utsatte barn».**

7. Finansiering

Kommentert [TA1]:

	Sum	2018 (1/2 år)	2018/19 (1 år)	2020 (1/2 år)
Tildelt fra Fylkesmannen i Troms	520 000	120 000	240 000	120 000
Dekning i reise – kostnader FM	?			
Egenandel region-samarbeid	130 000	35000	60 000	35 000
Kommunal egenandel	120 000	30 000	60 000	30 000
40 % stilling res. person skole/bhg	600 000	150 000	300 000	150 000
Reisekostnader	40 000	75 000	150 000	75 000
Samlinger og nettverk		50 000	100 000	50 000
Litteratur		5 000		

Salangen kommune mottar kr. 520.000,- i statlige midler for deltakelse i satsningen. Dette går hovedsakelig til å dekke ressursperson i 40 % stilling for barnehage og skole. Andre utgifter er reiseutgifter til ressurspersonen og deltakerne i prosjektet. Utgifter til kompetanseutvikling og samlinger for barnehage/skole. Bruk av eksterne fagmiljøer til kick-off (lokal oppstartsamling). Bruk av eksterne fagmiljøer i kompetanseutviklingen.

8. Utfordringer og muligheter

Ei utfordring ved å drive utviklingsarbeidet i barnehage og skole er nok tida. Det er høyt læringstrykk og mange områder hvor man skal ha fokus på og utvikle praksisen innenfor. Som nevnt tidligere har kommunen to store satsinger samtidig, realfagsatsingen og IBS. Det blir derfor viktig å se denne satsingen i forbindelse med andre pågående prosjekter eller satsninger slik at dette ikke blir noe som går på siden av andre utviklingsområder. Ei anna utfordring er hvordan få alle med? Assistentene på skolen får ikke mulighet å delta på fellesmøter på dagtid, da er de på SFO. I barnehagen og på SFO er det ei utfordring at alt utviklingsarbeid må foregå på ettermiddagstid. Dette fører til ekstra vikarkostnader. PPT og helsesøster er viktig i jobben med inkluderende barnehage og skolemiljø. Hvordan skal de involveres?

Vi regner med å få til gode prosesser gjennom refleksjon blant ansatte i barnehage og skole. Da det finnes mye kompetanse blant de ansatte både i barnehagen og skolen. Inkluderende læringsmiljø er et veldig viktig område for barnehage og skole å drive utviklingsarbeid i. Denne satsningen gir oss derfor en mulighet til å gjøre et felles løft på tvers av barnehage og skole, og samtidig se forbindelsen til andre utviklingsområder som realfagsatsinga og planer som skolen og barnehagen allerede har. Det gir også barnehagen og skolen i Salangen muligheten til å utvikle sin kompetanse og oppfylle krav fra barnehageloven og opplæringsloven og overordnede planer.

Både barnehage og skole er i tillegg i gang med å lage en egen tiltaksplan.

1 vedlegg: milepælsplan